

Handi Péter

MADÁRTÁVLAT

2018-05-07 | PRÓZA

Először csak félfüllel hallgatom a rádiót, amolyan szórakozott figyelemmel, aztán a hang felerősödik és – megtorpan. Ornitológus a vendég, és arról beszél, hogy az állatok – a madarak – hangja, azaz beszéde még a fajták között sem egyforma. Az

északi-sarki vagy délköri farkas üvöltése-vonítása értelmezhetetlen a sivatagi farkas számára, holott egyfajta családból származnak, bár az ember nem tud különbséget tenni a két vonítás között.

máshogyan fütyül

A madarak *beszéde*, azaz csicsergése, füttye ugyancsak *egyedi*, mégpedig tájak függvényeként. A dél-ausztráliai rigó máshogyan fütyül, mint a nyugat-ausztráliai, azaz a fütty bizonyos fokig „tájnyelvi”, egy-egy terület madárfészkeiben kialakult vibráció különbözik a más területen élő rigócsalád „stílusától”. Vagyis az „állatbeszédben” is ott a dialektus, az akcentus, akár a *szögedi* vagy a *tárjáni* kiejtésben.

A madarak „szókincse” – az ornitológus szerint – három csiripelt jelből áll:

„*Veszély közelít*”, „*Itt van ennivaló*” és „*Készen állok a párzásra*”. Elgondolkodtató, hogy ez a három rövid madárfütyty elegendő információt tartalmaz a fajfenntartáshoz, de vajon a fütytyjelek dialektus-különbsége nem okoz-e némi zavart is a fajfenntartásban?

Fajtánk fennmaradását is ez a három jel határozta meg. Ezt a tapasztalat-közlést – mondjuk úgy – *figyelembe véve* sikerült továbblépni az evolúció létráján. Más kérdés, hogy a madaraknak ez miért nem sikerült.

helen@littletorpe, flickr.com

Már napok óta amúgy is fel-felvillan bennem egy történet a *szula* nevű madárfaj egyik tagjáról. Ez a madárfajta az Új-Zéland körüli tenger mentén is honos, nagy, fehér tollazatú állat, sárga fejrésszel és csőrrel. Az új-zélandi állat- és természetvédők – állami szerv – öt évvel ezelőtt elhatározták, hogy egy lakatlan és kopár szigetekcskére, Mana Islandra szulákat telepítenek, így gazdagítva a sziget madárvilágát. Szulahangokat, hívó jeleket sugárzó hangszórókat helyeztek el a sziget különböző helyein, valamint néhány sziklából faragott és élethűre festett szula madárszobrot, hogy a jövevényeknek otthonos legyen a helyszín. A madarak szórványszerűen megjelentek a szigeten, körberekülgették a faragványokat, de végül elszálltak, és nem telepedtek meg.

Kivéve egy hím szulát.

hűségesen őrizte

Ez a madár – a szigetet felügyelők Nigelnek nevezték el – többször is körülrepdeste az egyik madárszobrot, elrepült, de minduntalan visszatért a kő-szulához, végül lefészkelte előtte, és úgyszólván el nem mozdult mellőle, mintha vigyázna rá. Csakhamar megkezdte a fajta szokásos udvarlási billegéseit, a nőstény-szulák számára általában ellenállhatatlan lejtéseket, szárny és tollazat táncot, apró csörrentéseket. A kőmadár persze meg sem mozdult, *hidegen hagyta* a közeledés. Nigel azonban nem adta fel; heteken, majd hónapokon át hűségesen őrizte, becézte, mozdulataival ajnározta a kiválasztottat. Teltek a hónapok, aztán az évek. Nigel nem tágított közömbös, szeretett *társa* mellől. Állhatatosan igyekezett szóra bírni, felkelteni érdeklődését – élni vele. A távcsővel figyelő természetvédőket meghatotta a jelenség romantikája és rejtélye. A madár *magánya*, a viszonzatlan szerelem *fájdalma*.

John Johnston, flickr.com

Öt évvel az első szerelmi tánc után véget ért Nigel és a kőmenyasszony egyoldalú kapcsolata. A madarat halva találták kőpárja lábánál. Nem tudható, hogy a szulák természetes élettartamának végére ért, vagy végül is *a szíve szakadt meg*.

felső kép | Tony Armstrong, flickr.com